CU PRIVIRE LA PREDAREA RECȚIUNII VERBELOR ÎN LIMBA RUSĂ

DE

S. BUIUM

Lingvistica rusă și sovietică ne oferă un bogat material teoretic asupra noțiunii de recțiune sau regim, care în sintaxa limbii ruse ocupă un rol important[1].

Recțiunea sau regimul (rus. управление) este una dintre formele legăturii gramaticale între cuvintele propoziției. O definiție scurtă, dar destul de cuprinzătoare, a acestui fenomen a dat-o lingvistul sovietic A. M. Peșkovski: *Recțiunea* — arată el — *este subordonarea substantivului unui alt cuvînt oarecare*[2]. Mai precis și mai complet, fenomenul respectiv este definit în „Gramatica limbii ruse", vol. II, apărută în 1954, în Editura Academiei de Științe a U. R. S. S. În această lucrare se spune: *Recțiune se numește acea formă de legătură sintactică în care folosirea unui anumit caz indirect al substantivului, pronumelui personal sau adjectivului substantivat (cu sau fără prepoziție) este condiționată de valoarea gramaticală sau lexico-gramaticală a unui alt cuvînt, cu rol dominant*[3] (în îmbinarea de cuvinte respectivă).

Deși tradiția lingvistică românească cunoaște această noțiune și lingviștii noștri o folosesc în mod curent, totuși „Gramatica limbii române",

[1] Vezi cîteva lucrări apărute în ultimii ani: А. А. Кока, *Конструкции с временным значением в современном русском языке*, *Вопросы изучения русского языка*, Alma-Ata, Изд. Акад. наук Казахской ССР, 1955, p. 67—111. — Н. Н. Прокопович, *О влиянии словообразовательных связей частей речи на построение словосочетаний*, „Вопросы языкознания", 1953, nr. 6, p. 37—52. — М. Л. Ванслова, *О связи слов в предложении*, „Русский язык в школе", 1952, nr. 1, p. 25—30.

[2] А. М. Пешковский, *Русский синтаксис в научном освещении*, Moscova, 1938, p. 84.

[3] Vezi *Грамматика русского языка*, t. II, *Синтаксис*, partea I, Moscova, *Изд-ство Академии наук СССР*, 1954, p. 22.

BDD-A10349 © 1957 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:39 UTC)

vol. II, „Sintaxa", apărută în Editura Academiei R. P. R. (1954), nu atinge deloc problema recțiunii, lipsă care este semnalată în recenzia, de altfel în mare parte elogioasă, a lui V. A. Lisițki asupra „Gramaticii" noastre[1].

Prezența în limba romînă a cazului indirect cerut de un alt cuvînt din propoziție poate fi folosită de profesorul de limbă rusă în munca dificilă pentru însușirea practică de către elevi a recțiunii în limba rusă.

Astfel, în versurile:

Jelui-m-aș codrului

și

Майор привёз мальчишку на лафете... (К. Симонов)

cazul dativ al substantivului „codru" este cerut de verbul „a se jelui", după cum cazul acuzativ al substantivului мальчишка este cerut de verbul привезти.

De asemenea, în versurile:

Și ne răpiți al firii cînt
Și florile și cerul sfînt... (D. Neculuță)
Улыбка женщины — как много и как мало... (К. Симонов),

cazul genitiv al substantivului „firea" este cerut de substantivul „cînt", după cum cazul genitiv al substantivului женщина este cerut de substantivul улыбка.

Iar în versurile:

Străin la vorbă și la port
Luceți fără de viață... (Eminescu)

și

Девичьи лица ярче роз... (Пушкин)

cazul acuzativ cu prepoziție al substantivelor „vorbă", „port" este cerut de adjectivul „străin", după cum cazul genitiv (plural) al substantivului роза este cerut de gradul comparativ al adjectivului яркий.

Însușirea recțiunii în limba rusă de către elevii și studenții noștri are o mare importanță teoretică și practică. Pe de o parte, recțiunea ca formă a legăturii sintactice între cuvinte este o expresie a particularităților structurii gramaticale a limbii respective, subliniind originalitatea acestei limbi, specificul ei național. Pe de altă parte, recțiunea joacă un rol important în construirea propoziției rusești; necunoașterea legilor recțiunii, proprii limbii ruse, poate transforma vorbirea elevului sau studentului într-o înșiruire de cuvinte nu numai incorectă, dar deseori de neînțeles. De altfel, acestea sînt valabile pentru însușirea oricărei limbi

[1] В. А. Лисицкий, *„Gramatica limbii romîne", vol. I-II, 1954 (Acad. R.P.R.)*, „Вопросы языкознания", 1955, nr. 6, p. 116—124. Vezi p. 121.

BDD-A10349 © 1957 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:39 UTC)

străine care cunoaște recțiunea. Astfel se explică desigur faptul că studiului practic al recțiunii îi sînt închinate tot mai multe lucrări ale lingviștilor sovietici[1], dintre care pentru noi cea mai importantă este fără îndoială „Îndreptar privind recțiunea verbelor în limba rusă" de M. I. Feodorov și I. P. Kriukova[2], destinat elevilor școlilor neruse, în care sînt date în ordine alfabetică verbele rusești cele mai uzuale și prezentînd cele mai mari greutăți în privința recțiunii, cu indicarea cazului pe care ele îl cer.

Într-adevăr, cea mai mare dificultate pentru cei ce studiază limba rusă o prezintă construcțiile în care rolul diriguitor, dominant, îl are verbul, în care deci substantivul este subordonat unui verb. Construcțiile în care substantivul este subordonat unui alt substantiv, unui adjectiv, numeral sau adverb sînt în număr relativ mic în limba rusă și au un caracter mult mai puțin variat decît construcțiile verbale, de aceea mai departe ne vom ocupa numai de acestea din urmă.

Sînt o serie de construcții verbale, identice în limbile rusă și română, de ex.: принести что-нибудь кому-нибудь *a aduce ceva* (acuz.) *cuiva* (dat.); дать, подарить что—н. кому—н. *a da, a dărui ceva* (acuz.) *cuiva* (dat.); увидеть что-кого—н. *a vedea ceva* sau *pe cineva* (acuz.).

Dar în acest domeniu (al construcțiilor verbale) între limbile rusă și română sînt mult mai multe deosebiri decît asemănări. În limba română domină construcțiile cu prepoziții (de tip analitic); majoritatea verbelor românești cer acuzativul cu prepoziție. Limba rusă cunoaște numeroase construcții verbale de tip sintetic (fără prepoziții), iar în construcțiile analitice rusești și românești prepozițiile cerute de verbe cu același sens deseori au valori diferite sau cer cazuri deosebite în rusă și română. Dacă mai adăugăm faptul că în limba română nu există cazurile instrumental și prepozițional, atunci putem înțelege greutățile și lipsurile elevilor noștri în însușirea practică a recțiunii în limba rusă. Nu arareori elevii care studiază limba rusă de cîțiva ani spun, calchiind construcțiile românești, în loc de *советовать товарищу*-советовать товарища, în loc de *благодарить учителя*-благодарить учителю, confundă dirijarea verbelor использовать și пользоваться etc.

Din aceste motive, problemei recțiunii, în special recțiunii verbale, profesorii trebuie să-i acorde o mare atenție. Verbele trebuie studiate în legăturile vii în care ele apar în limbă. Pentru ca elevii noștri să rețină corect construcțiile verbale cele mai uzuale, este necesară sistematizarea acestora, clasificarea lor după anumite caracteristici. Ne vom opri la două dintre căile pe care poate merge o asemenea sistematizare a construcțiilor

---

[1] Vezi, de ex.: В. М. Шкварцов, *Как обучать управлению глаголов в немецком языке*, „Иностранные языки в школе", 1955, nr. 2.

[2] М. Я. Фёдоров и И. П. Крюкова, *Справочник по глагольному управлению в русском языке. Пособие для учащихся старших классов нерусских школ*, Учпедгиз, 1955.

BDD-A10349 © 1957 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:39 UTC)

verbale din limba rusă, fără a uita însă că e vorba nu de enunțarea unor reguli generale, ce ar cuprinde toate verbele rusești sau măcar majoritatea acestora, ci doar de gruparea unor construcții verbale rusești în scopul însușirii lor mai repezi și mai eficace. Principiile ce vor fi arătate pot fi folosite atît la lecțiile de vocabular (citire, traducere și povestire), cît și la lecții speciale închinate recțiunii verbale în cursul studierii sintaxei limbii ruse, atît în școala medie cît și în institutele de învățămînt superior.

Cele două căi pe care poate merge sistematizarea construcțiilor verbale rusești sînt următoarele:

A. Folosirea legăturilor semantice între verbe.

B. Folosirea relației între prefixul verbului și prepoziția cerută de acest verb.

A. În ceea ce privește prima dintre aceste căi, aici vom deosebi două aspecte:

a) Verbele apropiate ca valoare semantică formează, de multe ori, construcții identice; verbele sinonime cer de multe ori același caz — cu sau fără prepoziție. Mai mult, verbele antonime de asemenea pot avea aceleași proprietăți sintactice.

Cîteva exemple pentru cazul dativ:

Cazul dativ în limba rusă denumește persoana sau obiectul spre care se îndreaptă acțiunea. O serie de verbe care cer dativul pot fi grupate, de exemplu, astfel:

1. Verbe care arată o atitudine activă, de obicei răuvoitoare față de obiectul acțiunii:

мстить кому-чему-нибудь	вредить
мешать	завидовать
препятствовать	льстить
грозить	кадить
	ș. a.

2. Verbe care arată ajutorul activ sau simpatia față de obiect:

советовать кому-чему-н.	содействовать	сочувствовать
помогать	способствовать	сопутствовать
служить	удружить	
	(dar: сопровождать кого-что-н.)	

3. Un grup de verbe compuse, opuse ca sens celor de mai sus:

противодействовать кому-чему-н.	противопоставить
противоречить	противоположить
противостоять	

4. Verbe care denumesc anumite sentimente sau trăiri:

радоваться кому-чему-н.	улыбнуться
удивляться	засмеяться

BDD-A10349 © 1957 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:39 UTC)

5. Următoarele verbe sinonime :

надоесть кому-чему - н.	докучать	опостылеть
наскучить		опротиветь

6. Verbe care arată supunerea :

подчиняться, повиноваться, подвергаться кому-чему—н.

şi antonimele lor :

возражать кому-чему-н.	прекословить (cărturăresc)
досаждать	перечить (familiar)

7. O serie de verbe care arată atitudinea faţă de obiectul acţiunii cer dativul cu prepoziţia *к* :

относиться к кому-чему-н.	подольщаться
стремиться	подслуживаться
остывать	ласкаться
охладевать	ластиться

(ласкаться, ластиться mai formează şi construcţia *около кого-чего-нибудь*).

Exemple de sistematizare a verbelor care cer cazul genitiv :

1. Verbe ce arată îndepărtarea sau teama de obiectul acţiunii :

избегать кого-чего-н.	лишить	остерегаться
сторониться	лишиться	оберегаться
чуждаться	бояться	трусить
стесняться	пугаться	трепетать
стыдиться	опасаться	краснеть

(Ultimele trei verbe se pot construi şi cu prepoziţia *перед* urmată de cazul instrumental, apropiindu-se de verbele date la cazul instrumental, punctul 8).

2. Verbe care arată că acţiunea asupra obiectului este exercitată parţial :

касаться кого-чего-н.	придерживаться чего-н.
жалеть	прибавлять
слушаться	

3. Verbe care arată că subiectul tinde spre un scop :

ждать кого-чего-н.	хотеть	добиваться
ожидать	требовать	домогаться
дожидаться	просить	достигать
жаждать	выпрашивать	искать

Exemple de verbe legate semantic, care cer acuzativul cu o anumită prepoziţie :

1. Acuzativul cu prepoziţia *на* este cerut de verbele sinonime :

жаловаться, сетовать, пенять на кого-что-н.

BDD-A10349 © 1957 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:39 UTC)

și de verbele cu sens contrar:

надеяться, полагаться, рассчитывать на кого-что-н.

(de asemenea de expresia возлагать надежды на кого-что-н.).

Acuzativul pe lîngă verbul сердиться на кого-что-н. atrage după sine un șir întreg de construcții identice cu verbe sinonime:

обижаться на кого-что-н.	досадовать
злиться	гневаться
дуться	негодовать

(ultimul putînd fi construit și cu prepoziția *против* cu genitivul).

Apropiate ca sens de ultimele sînt și verbele:

покушаться, посягать на кого-что-н.

2. Acuzativul cu prepoziția *в* se întîlnește în construcțiile de tipul următor:

произвести в офицеры	пройти в депутаты
поступить в дворники	метить в министры

care arată profesia pe care începe sau dorește să o practice subiectul acțiunii și în care acuzativul plural al substantivelor însuflețite are forma nominativului plural.

Exemple de grupe de verbe legate prin semantica lor care cer cazul instrumental:

1. Verbe care arată posesia sau conducerea:

владеть кем-чем-н.	руководить
обладать	распоряжаться
управлять	вершить (cărturăresc)
командовать	верховодить (familiar)
ведать	заниматься
заведовать	пользоваться

2. Verbe care arată interesul (uneori exagerat) pentru obiectul acțiunii:

интересоваться кем-чем-н.	восхищаться
дорожить	восторгаться
увлекаться	прельщаться
наслаждаться	любоваться кем-чем-н. (sau на кого-что-н.)

precum și verbele apropiate ca sens:

гордиться, кичиться кем-чем-н.

3. Antonimele grupei precedente:

пренебрегать кем-чем-н.	злоупотреблять
брезгать	жертвовать
манкировать	рисковать

BDD-A10349 © 1957 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:39 UTC)

4. O grupă de verbe sinonime cu sens dezaprobativ:

хвалиться чем-н.	красоваться
бахвалиться	чваниться
хвастаться	тщеславиться (învechit)

5. Verbe care arată o trăire intensă:

пылать чем-н.	скорбеть
дышать	пыхать
гореть	воспрянуть (духом)

6. Următoarele verbe sinonime cer cazul instrumental precedat de prepoziția *над*:

смеяться над кем-чем-н.	шутить
насмехаться	подтрунивать
издеваться	глумиться
	ș. a.

de asemenea antonimul acestora: сжалиться над кем-чем-н.

7. Aceeași construcție o cer următoarele verbe sinonime:

преобладать над кем-чем-н.	доминировать
господствовать	превалировать
торжествовать	

și expresia: одержать верх

8. O serie de verbe care arată lingușirea se construiesc cu instrumentalul precedat de prepoziția *перед*:

заискивать перед кем-чем-н.	пресмыкаться
раболепствовать	угодничать (învechit)
лебезить	кланяться
	ș. a.

Verbul „кланяться", cînd nu are sens negativ în context, cere dativul fără prepoziție, iar cînd înseamnă *a se saluta reciproc* se construiește cu instrumentalul precedat de prepoziția *с*.

9. Următoarele verbe sinonime cer instrumentalul precedat de prepoziția *за*:

следить за кем-чем-н.	надзирать
наблюдать (în sensul *a studia*, acesta cere acuzativul fără prepoziție).	шпионить
	гоняться

Unele exemple pentru cazul prepozițional:

1. O serie de verbe care arată o atitudine negativă, dar pasivă față de obiectul acțiunii, se construiesc cu prepozițională precedat de prepoziția *в*:

сомневаться в чём-н.	разочароваться
усомниться	отчаяться
колебаться	раскаяться
подозревать	извериться
заподозрить	ș. a.

BDD-A10349 © 1957 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:39 UTC)

Apropiate ca sens de această grupă sînt verbele :

упрекнуть, обвинить в чём-н.

2. Antonimele grupei precedente formează construcții identice :

убедиться в чём-н.	увериться (familiar)
разобраться	удостовериться
заверить	ș. a.

3. Cazul prepozițional cu prepoziția *на* este cerut de verbele sinonime :

основываться на ком-чём-н.
базироваться dar : опираться на кого-что-н.
зиждется, зиждутся (impersonal, poetic).

4. Următoarele verbe apropiate ca sens între ele se construiesc cu prepozitionalul precedat de prepoziția *о* :

заботиться о ком-чём-н.	беспокоиться
печься (cărturăresc)	хлопотать (dar și хлопотать за кого-н.)

Teza de mai sus se verifică prin faptul că un verb împrumutat din altă limbă adoptă însușirile sintactice ale verbului sinonim de origine rusă, după cum se poate vedea din exemplul 7 referitor la cazul instrumental (доминировать) și din exemplul 3 referitor la cazul prepozițional (базироваться), precum și din verbele :

претендовать на что-н. după modelul : притязать на что-н.

În exemplele aduse nu ne-am oprit asupra unor construcții foarte uzuale în limba rusă, cum sînt acuzativul complementului drept (de ex. пишу письмо) sau instrumentalul care denumește instrumentul acțiunii (de ex. пишу пером).

Folosirea legăturilor de sinonimie între verbe permite elevilor să rețină și să-și însușească cu destulă ușurință o serie de construcții frecvente în limba rusă, fără să cuprindă însă nici pe departe toate cazurile de recțiune verbală (astfel semantica verbelor nu ne explică de ce verbul основываться se construiește cu cazul prepozițional, iar опираться cu acuzativul).

b) În studiul recțiunii verbale mai poate fi folosit un aspect al semanticii verbelor : omonimia și polisemia lor[1]. Fiecare verb omonim sau polisemantic dispune de proprietăți sintactice diferite, corespunzătoare diferitelor sensuri pe care le are.

[1] Înțelegem prin polisemie însușirea cuvîntului de a avea în etapa dată a dezvoltării limbii mai multe înțelesuri, între care, spre deosebire de omonim, se păstrează o legătură semantică mai mult sau mai puțin strînsă. Astfel omonim poate fi considerat substantivul păr, între sensurile căruia („arbore" și „plete") nu există nici o legătură semantică, iar cuvînt polisemantic — ceas („oră" și „ceasornic").

BDD-A10349 © 1957 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:39 UTC)

Exemple de verbe omonime care pentru fiecare sens al lor dispun de particularități sintactice deosebite:

изменить покрой платья (*a schimba*) — изменить родине, другу (*a trăda*)

закусить губы (*a mușca*) — закусить чем-нибудь (*a gusta*)

справиться с работой, с противником (*a o scoate la capăt*) — справиться о подруге (*a se informa*)

Există un număr mare de verbe polisemantice care cer cazuri diferite în funcție de sensul pe care-l au în contextul respectiv, de pildă:

заключаться в чём-н., de ex.: дело заключалось в том (*a consta în*) — заключаться чем-н., de ex.: письмо заключалось приветом (*a se încheia cu*)

— заключаться во что-н., de ex.: заключаться в тюрьму (*a fi închis*)

отозваться о книге (*a-și arăta părerea*) — отозваться на зов (*a răspunde*)

— отозваться на чём-н., de ex.: отозваться на судьбе (*a se reflecta*)

принадлежать кому-чему-н., de ex.: недра земли принадлежат государству (*a aparține*) — принадлежать к чему-н., de ex.: к группе артистов (*a face parte din*)

тяготеть к искусству (*a fi atras de*) — тяготеть над кем-чем-н., de ex.: несчастья тяготеют над ним (*a fi în permanență amenințat*)

приписать несколько строк (*a adăuga în scris*) — приписать Пушкину стихотворение (*a atribui*)

наговорить чепуху, чепухи (*a vorbi mult*) — наговорить на кого-н. (*a bîrfi*)

назначить заседание (*a stabili*) — назначить командиром (*a numi*)

договориться о поездке (*a conveni, a se înțelege*) — договориться до нелепостей (*a ajunge la absurd în discuție*)

подделаться под что-н., de ex.: под ребяческий тон (*a imita*) — подделаться к начальнику (*a cîștiga încrederea prin lingușire*)

обратить воду в пар (*a transforma*) — обратить глаза на стену (*a îndrepta spre*)

обратиться во что-н., de ex.: вода обратилась в пар (*a se transforma*) — обратиться к врачу (*a se adresa*) — обратиться к науке (*a începe să te ocupi*)

насолить огурцы, огурцов (*a săra*) — насолить кому-чему-н. (familiar) (*a crea neplăceri cuiva*)

BDD-A10349 © 1957 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:39 UTC)

отвести детей к бабушке (*a duce, a conduce*)	— отвести участок под огород (*a da spre folosinţă*)
привести к победе (*a duce*)	— привести в действие, в порядок (*a pune*)
подвести войска к переправе (*a conduce*)	— подвести кого-н., (familiar) (*a pune pe cineva într-o situaţie proastă*)
подвести шутку под оскорбление (*a considera*)	— подвести фундамент под строение (*a pune temelia*)

În aceste exemple, fiecare verb are valori semantice care se deosebesc mult una de cealaltă.

În alte cazuri, deosebirile dintre nuanţele de sens sînt mult mai puţin însemnate sau sînt chiar imperceptibile :

следовать за учителем (*a merge în urma profesorului*)	— следовать учителю (*a-l urma pe profesor*, fig.)
удостоить сталинской премии (*a distinge, a decora*)	— удостоить ласковым взглядом (*a acorda atenţie cuiva* ; de multe ori ironic)
согласиться на предложение (*a da răspuns afirmativ*)	— согласиться с мнением автора (*a fi de aceeaşi părere*)
подписаться под доверенностью (*a se iscăli*)	— подписаться на журнал (*a se abona*)
замедлить выполнение решения	— замедлить ответом sau с ответом
вспомнить молодость	— вспомнить о важном деле
знать книгу	— знать о книге
верить в победу	— верить подруге на слово
объявить конкурс	— объявить о начале занятий
задуматься над вопросом	— задуматься о будущем
скучать, тосковать	по ком-чём-н. sau по кому-чему-н. ş. a.

Astfel, pentru studierea construcţiilor verbale ruseşti, alături de sinonimie poate fi folosită omonimia şi polisemia verbelor, fără a epuiza însă prin aceasta bogăţia şi varietatea tipurilor de recţiune în limba rusă.

B. Pe lîngă factorul semantic pentru sistematizarea construcţiilor verbale, profesorul poate folosi şi relaţiile dintre prefixul verbului şi prepoziţia care uneşte verbul respectiv cu substantivul dirijat de verb. Aceasta se referă la acele cazuri în care prefixul verbal nu şi-a pierdut complet valoarea lexicală, pe care a avut-o la origine, n-a devenit încă un accesoriu pur gramatical al verbului (cum s-a întîmplat cu verbele : написать, сделать etc., în care prefixul are valoare pur gramaticală, dînd verbului sensul de aspect perfectiv).

BDD-A10349 © 1957 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:39 UTC)

Cîteva exemple în acest sens :

O serie de verbe cu prefixul *в* se construiesc cu acuzativul precedat de prepoziția *в* :

вбежать в комнату	вдуматься в смысл повести
вбить гвоздь в стену	влюбиться в девушку
вклеить лист в книгу	вникнуть в смысл рассказа
впустить в зал	внедрить новый метод в производство
вовлечь в работу	(în ultimele două verbe prefixul s-a
вселить в новый дом	contopit cu rădăcina) ș. a.
в текст вкралась ошибка	

Cînd verbele cu prefixul *в* arată direcția acțiunii spre suprafața obiectului, ele cer acuzativul cu prepoziția *на* :

впрыгнуть в лодку	dar :	впрыгнуть на стол
втащить в подвал	„	втащить на второй этаж
вторгнуться в чужую жизнь	„	вторгнуться на территорию врага

Multe verbe cu prefixul *при* cer dativul precedat de prepoziția *к* :

прибежать к дому	присоединиться к общему мнению
приблизить книгу к глазам	прибегнуть к новым мерам
приковать к скале	привлечь к работе
прикрепить ручку к корзине	привязаться к друзьям
прикоснуться к руке	приговорить к смертной казни
приучить к воровству	приобщить массы к культуре
поле прилегает к саду	приобщиться к науке
к одежде пристала	применить к новым условиям
(прилипла) грязь	придраться к пустякам
приучить к воровству	приспособиться к обстоятельствам
прислушаться к голосу	

Dar unele verbe cu prefixul *при* se construiesc cu dativul fără prepoziție :

привить сыну (вкус к музыке)	приказать кому-н. (отойти)
признаться девушке (в любви)	придать документу (законную форму)
присягать отечеству (в верности)	(вещь) ему приглянулась

La alte verbe cu același prefix *при* felul recțiunii e determinat de sensul general al cuvîntului :

придерживаться за перила (лестницы)
придерживаться правой стороны, твёрдых убеждений
притворится, прикинутся кем-чем-н.
прикрикнуть на кого-что-н.

La verbul привнести, al doilea prefix *в* s-a dovedit mai puternic decît primul :

привнести элементы лиризма *в* рассказ

Unele prefixe au mai multe sensuri, fiecare dintre ele determinînd prezența unui anumit caz al substantivului. Astfel, prefixul „от" poate da

BDD-A10349 © 1957 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:39 UTC)

verbului sensul îndepărtării de obiect (отделить, отъехать) sau sensul îndeplinirii definitive a acțiunii (отломить, отменить). În primul caz, verbele se construiesc cu genitivul precedat de prepoziția „от" :

отделить старые книги от новых	отклониться от темы
отмахнуться от комара	отколоться от семьи
отвязаться от назойливого человека	оторваться от производства
оттолкнуть от себя друзей	отвлечься от работы
отгородиться от народа	отречься от своего мнения
отъехать от станции	отказаться от решения
отговорить кого-н. от поездки	отлегло от сердца ș. a.

Dar în unele expresii, în locul prepoziției *от* se folosește *у* cu același sens de îndepărtare de obiect : отобрать билеты *у* пассажиров, отнять время *у* кого-н., отвоевать землю *у* врага ș. a.

În al doilea caz (se arată că acțiunea a fost definitiv îndeplinită), verbele cu prepoziția *от* cer acuzativul complementului drept :

отменить закон	отломить ветку
отработать долг	отмахнуть мух ș. a.

Verbele cu prefixul *до*, care arată o mișcare, se construiesc de cele mai multe ori cu genitivul precedat de prepoziția *до* :

добежать, дойти до станции	дожить до внучат
довести, донести до дома	добраться до сути дела
допустить до больного	(dar : допустить *к* конкурсу)

(Comparați însă omonimele verbului донести:
донести о приближении кого-н. донести на кого-н.).

Aceeași construcție o formează verbele reflexive cu prefixul *до*, care arată că acțiunea a fost dusă pînă la rezultate extreme, deseori negative :

доиграться до неприятностей	докатиться до преступления
докричаться до хрипоты	дорваться до беды
договориться до глупостей	додуматься до интересной мысли

În sfîrșit, prefixul *до* poate da verbului sensul unei acțiuni complet încheiate ; asemenea verbe cer acuzativul complementului drept :

догнать товарищей	дописать письмо
доесть суп	доплатить сто рублей
доделать работу	дополнить сказанное общим замечанием

În alte cazuri, recțiunea verbelor cu prefixul *до* este determinată de sensul general al verbului, de legăturile lui semantice cu alte verbe :

довериться товарищу	добиться успехов
докучать кому-н. просьбами	дождаться победы ș. a.

BDD-A10349 © 1957 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:39 UTC)

Verbele cu prefixul *на*, care arată direcția acțiunii, cer cazul acuzativ precedat de prepoziția *на*:

напасть на врага
наступать на неприятеля
наброситься на вора
натравить собаку на зайца
набрести на знакомого
налететь на воздушное заграждение
нарваться на неприятеля
навлечь на себя подозрение
напасть на лентяев
натолкнуть на правильное решение
не могу налюбоваться на картину
на него нашла грусть
expresia: слёзы навернулись на глаза.

(Comparați: настоять на чём-нибудь; în această expresie verbul nu arată direcția acțiunii și se construiește cu prepoziționalul).

Verbele cu același prefix *на*, care arată că acțiunea se manifestă într-o măsură mare, se pot construi deopotrivă cu acuzativul ca și cu genitivul fără prepoziție (partitiv):

налить молока sau молоко
нарубить дров
накупить книг
надавать подарков
наготовить топлива
натерпеться голоду (familiar)
наделать глупостей
наслушаться рассказов
наесться сладкого (e posibilă și construcția наесться сладким, în sensul de *a mînca pînă te saturi*)

Verbele нарадоваться și надивиться se pot construi cu acuzativul precedat de prepoziția *на* (нарадоваться на кого-что-нибудь), dar și cu dativul fără prepoziție (în acest caz se manifestă influența rădăcinii verbului).

În alte cazuri, recțiunea este determinată de sensul general al verbului, fără ca prefixul *на* s-o influențeze:

наскучить кому-н.
навязать кому-н. свои привычки
наведаться к кому-нибудь (familiar)
наслышаться об успехах друга
насладиться музыкой
надышаться лесным воздухом

(comparați expresia: не надышаться на кого-нибудь).

Se pot aduce, de asemenea, o serie de exemple pentru a ilustra faptul că, de pildă, verbele cu prefixul *вы*, care arată o mișcare venită din interior, se construiesc cu genitivul precedat de prepoziția *из*, iar verbele cu același prefix, dar arătînd epuizarea acțiunii, cer acuzativul fără prepoziție; de asemenea că verbele cu prefixul *из*, care arată o unire, cer de obicei cazul instrumental cu prepoziția *с*, iar cele care arată o mișcare de sus în jos cer genitivul cu prepoziția *с* ș.a.m.d. Numărul exemplelor aduse poate fi mult îmbogățit; pentru pregătirea lor, profesorul poate folosi dicționarul explicativ al limbii ruse, întocmit de S.I. Ojegov, în care la fiecare verb explicat sînt indicate proprietățile lui sintactice; într-o oarecare măsură, în cazul de față dicționarul lui S.I. Ojegov poate fi suplinit de

BDD-A10349 © 1957 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:39 UTC)

„Îndreptarul privind recțiunea verbelor în limba rusă", despre care am vorbit mai sus.

În predarea recțiunii vom urmări nu atît ca elevii să rețină unele chestiuni generale, cît să-și însușească construcțiile vii, proprii limbii ruse.

Credem că, mergînd pe căile arătate de sistematizare a construcțiilor verbale rusești, subliniind totodată acele cazuri care rămîn în afara unei asemenea clasificări, putem obține ca elevii și studenții noștri să asimileze recțiunea verbală a limbii ruse nu numai pe plan teoretic, ci și în mod practic, într-o măsură mult mai mare decît pînă acum.

BDD-A10349 © 1957 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.77 (2026-11-18 10:58:39 UTC)